

LERUM
mer än du tror

Idéer för ett hållbart Gråbo
Gråboberedningen
Slutrapport

2013-11-05
Beredningen för klimat och miljö
Förstärkt med ledamöter från övriga fasta beredningar
KS12.756

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Bakgrund	5
2.1	Uppdraget och organisation.....	5
2.2	Beredningens roll.....	5
2.3	Andra delar av Pilot Gråbo.....	5
2.4	Definitioner	6
2.5	Utvecklad uppdragsformulering	6
3	Beredningens arbete 2011-2012	7
3.1	Medborgardialog i Gråbo – en viktig del av arbetet.....	7
3.1.1	Chalmerssamarbete och medborgardialog	7
3.1.2	Politisk workshop	8
3.2	Slutsatser och rekommendationer från Chalmersarbetet	8
3.2.1	Rekommendationer (från delrapporten 2012)	8
4	Nuläget i Pilot Gråbo 2013	10
4.1	Pilot Gråbo i förvaltningen.....	10
4.2	Medskapandegruppen i Gråbo	10
4.3	Följeforskning i Gråbo.....	11
5	Fortsatt medborgardialog och omvärldsspaning	12
5.1	Omvärldsspaning.....	12
5.2	Medborgardialog.....	12
5.2.1	Livsrumdialog och webbenkät	12
5.2.2	Fokusgrupper	13
6	Beredningens slutsatser och förslag	14
6.1	Avslutande diskussion	14
6.2	Idéer för ett hållbart Gråbo.....	15
6.2.1	Ekologisk hållbarhet.....	15
6.2.2	Social hållbarhet	15
6.2.3	Ekonomisk hållbarhet.....	16
6.2.4	Kulturell hållbarhet	16
6.3	Uppföljning	16
Bilagor		17
	Uppdrag i Årsplan 2013	17
	Delrapport 1 - Gråboberedningen.....	19

1 Sammanfattning

Beredningen för klimat och miljö har uppdragits av kommunfullmäktige att genom medborgardialog arbeta fram idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete. Till sin hjälp har beredningen haft en ledamot från vardera av kommunfullmäktiges fasta beredningar. Beredningen har via omvärldsspaning och medborgardialog bildat sig en uppfattning om vad som krävs för att Gråbo i samspel med sina invånare ska kunna utvecklas till en hållbar tätort. Medborgardialoger har genomförts i flera omgångar och på olika sätt, bland annat via direkta möten på gator och torg, via webbenkät och fokusgrupper. Medborgardialogernas resultat har varit vägledande för beredningens ställningstaganden. Beredningens idéer för ett framtida hållbart Gråbo innefattar bland annat bättre möjligheter för återvinning, en förändrad trafikhierarki och mötesplatser för ungas kultur samt fortsatt medborgarinflytande över utvecklingen i Gråbo.

Dessa idéer ska, om de antas av kommunfullmäktige, kommunens högsta styrande organ, ge stöd och riktning åt visionens förverkligande i Gråbo. Kort sagt, bidra till att Gråbo blir Sveriges första hållbara tätort.

Beredningens idéer ska vidare kunna tillämpas på övriga kommundelar.

2 Bakgrund

2.1 Uppdraget och organisation

Lerums kommuns vision är att bli Sveriges ledande miljökommun år 2025. Gråbo är utsett att vara pilot i visionsarbetet.

Beredningen för klimat och miljö fick i Årsplan 2011 i uppdrag från kommunfullmäktige att i samarbete med övriga beredningar arbeta fram *idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete*. Arbetet skulle uttryckligen utgå ifrån att pilotarbetet i Gråbo ska kunna tillämpas på övriga kommundelar i strävan att bli Sveriges ledande miljökommun till 2025.

För att organisera samarbetet med övriga fasta beredningar har dessa under uppdraget bidragit med varsin ledamot utsedd som representant i det som kallats Gråboberedningen. Ambitionen har varit att dessa personer bor i Gråbo med omnejd eller har stark koppling dit. Dessa ledamöter har deltagit i samma omfattning och på samma premisser som ordinarie ledamöter i Beredningen för klimat och miljö.

Uppdraget och dess aktiviteter har varit omfattande och pågått under relativt lång tid jämfört med tidigare uppdrag för kommunfullmäktiges beredningar. Arbetet har sträckt sig över tre årsplaner och slutförs årsskiftet 2013/2014.

2.2 Beredningens roll

Gråboberedningen är kommunfullmäktiges särskilt utsedda beredning för Gråbos långsiktiga utveckling i linje med kommunens vision. Efter presentation av slutrapporten och beredningens förslag till kommunfullmäktige kommer Gråboberedningen att upplösas och Beredningen för klimat och miljö återgår till andra givna uppdrag inom sitt beredningsområde. Beredningens förslag, tillika kommunfullmäktiges om det antas, förvaltas och omsätts sedan av kommunstyrelse och förvaltning, förslagsvis genom det sektorsövergripande arbetet med Pilot Gråbo.

2.3 Andra delar av Pilot Gråbo

Lerums kommuns vision är att bli Sveriges ledande miljökommun 2025. Gråbo har av kommunen utsetts till pilotort i kommunens arbete mot visionen. Pilot Gråbo är samlingsnamnet som rymmer allt arbete för att göra Gråbo till Sveriges första hållbara tätort och pilot i kommunens arbete mot visionen. Arbetet kommer att pågå under lång tid och pågår inom en rad olika verksamheter.

Vill du veta mer om Pilot Gråbo? Läs mer på www.lerum.se/vision2025

Gråboberedningen ingår samtidigt som en del i samma övergripande projekt på så sätt att extra resurser tillförts beredningsarbetet i form av tjänstemannastöd med fokus på medborgardialog. Medborgardialogen i Gråbo har varit föremål för följeforskning delvis finansierad av kommunen genom Pilot Gråbo (se 4.3 – Följeforskning i Gråbo).

Ett av målen inom Pilot Gråbo är att skapa förutsättningar för boende i Gråbo att själva styra och påverka utvecklingen mot en hållbar tätort. Medskapandegruppen är ett forum som samlar representanter från olika delar av samhällslivet i Gråbo för att tillsammans

med kommunen driva på utvecklingen. Med i gruppen finns också två kommunstyrelseledamöter. Tanken är att det kommunstyrelsen ändå ska göra i Gråbo väljer man i vissa fall att göra tillsammans med Medskapandegruppen. Därigenom ordnas finansieringen. Just nu arbetar Medskapandegruppen med tillfällig användning av rivningstomten efter Hjällsnässkolan, med skolvägar och med ekoturism.

2.4 Definitioner

Beredningen har diskuterat begreppet *idéer* i uppdragsbeskrivningen. Beredningens slutsats om vad man förväntats leverera är *idéer* som ska ge stöd och riktning för visionens förverkligande i Gråbo. Innehållet i dessa idéer ska utgå ifrån att pilotarbetet i Gråbo ska kunna *tillämpas* på övriga kommundelar i strävan att bli Sveriges ledande miljökommun till 2025. Även om dokumentet inte ska benämnas som ett styrdokument är det mycket viktigt att det efter behandling och antagande i kommunfullmäktige ger *synliga avtryck på Pilot Gråbo* och i förlängningen *Gråbos samhällsutveckling*.

2.5 Utvecklad uppdragsformulering

Beredningen har gjort bedömningen att uppdragsformuleringen om att "ta fram idéer för Gråbo som pilot i klimatarbetet" varit alltför snäv och begränsande. Under uppdragsprocessen har beredningen jobbat mycket med begreppet hållbar utveckling och dess (fyra) dimensioner.¹ Därför har beredningen vidgat klimatbegreppet till hållbarhet vilket tidigt stämde av med kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens presidier. Detta motiveras även av visionens uppbyggnad som förutom hållbarhet (i vid bemärkelse) som ledord även lägger stor vikt vid kreativitet och inflytande.

Löpande under året har beredningspresidiet stämt av inriktning och vägval i uppdraget med dels kommunfullmäktiges presidium, dels kommunstyrelsens presidium samt berörda tjänstemän. Syftet med dessa avstämningar har varit att utbyta information och idéer för att undvika dubbelarbete och ta till vara på varandras kunskaper.

Denna slutrapport och idéer för ett hållbart Gråbo, överordnas rekommendationerna i delrapporten från 2012 även om de kvarstår som viktiga byggstenar.

¹ Bruntlandkommissionen (1987) angav tre dimensioner av hållbarhet: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. En fjärde dimension, kulturell hållbarhet, har blivit allt vanligare att lägga till i sammanhanget. Exempelvis använder sig portalen Hållbarstad (<http://www.hallbarstad.se/om-oss>) av kulturell hållbarhet som fjärde dimension.

3 Beredningens arbete 2011-2012

3.1 Medborgardialog i Gråbo – en viktig del av arbetet

Det är i kommunfullmäktiges uppdrag angivet att beredningen måste samtala med Gråboborna för att i dialog med dem undersöka hur snabbt de är villiga att förändra Gråbo och sin egen livsstil. Delaktighet är centralt i att göra Gråbo till pilot i kommunens arbete med förverkligandet av Vision 2025. I denna rapport synliggörs medborgarnas röster i pratbubblor med citat och berättelser från olika dialogtillfällen.²

"Att lyssna på mina synpunkter är en viktig del. Varför inte "roliga" möten där invånarna i orten kan spåna tillsammans?"

En viktig beståndsdel i arbetet har varit Stiftelsen Tällbergs förstudie från 2011 om förutsättningar för medborgardialog om hållbar utveckling i Gråbo. Denna kommer även fortsättningsvis vara värdefull som referens och redskap i kommunens arbete inom Pilot Gråbo och ambitionen om en utvecklad medborgardialog.

3.1.1 Chalmerssamarbete och medborgardialog

Under höstterminen 2011 samarbetade Lerums kommun med Chalmers på så sätt att en designstudio inom masterprogrammet i arkitektur "MSc Design for Sustainable Development" förlades till Gråbo. Ett trettiotal masterstudenter från olika länder har därigenom arbetat fram planerings- och gestaltungsstrategier för Lerums kommun med Gråbo i fokus samt fördjupat sig genom att ta fram egna förslag för ett framtida hållbart Gråbo. Chalmerssamarbetet resulterade i en utställningsvecka i Gråbo 13-20 januari 2012.

Under utställningen fanns Gråboberedningen på plats och genomförde en medborgardialog med Chalmersprojekten som utgångspunkt. Beredningen ska förvisso för egen del, med stöd av medborgardialogen, avgöra vad som är aktuellt att förverkliga i Chalmers-materialet men syftet är ytterst att teckna bilden av ett framtida hållbart Gråbo där valda övergripande perspektiv från materialet lyfts fram.

Därför beslutades tidigt i uppdraget att beredningen måste kunna förse kommunstyrelse och förvaltning med det samlade resultatet av medborgardialogen för att även mer kortsiktiga önskemål och förslag från medborgarna tas tillvara och ges utrymme att påverka det kontinuerliga arbetet inom Pilot Gråbo.

Totalt lämnades 176 bidrag innehållande reaktioner, synpunkter, förslag, och idéer. För metodbeskrivning och närmare analys av medborgardialogen under Chalmerssamarbetet, se delrapporten från 2012.

² Citaten kommer från de olika dialoger Gråbo-beredningen haft under arbetets gång med människor som bor och verkar i Gråbo. För sammanställning av dessa dialoger se KS12.756-8 i diariet

3.1.2 Politisk workshop

I samband med att Chalmers-studenternas projektarbeten ställdes ut för allmänheten att tycka till om arrangerade beredningen en speciell workshop för kommunfullmäktiges ledamöter. Ledamöterna diskuterade Chalmersstudenternas förslag enligt samma frågeformulär som användes vid medborgardialogen. Resultaten från workshopen vägdes samman med övrig medborgardialog som sedan kom att ligga till grund för beredningens delrapport.

3.2 Slutsatser och rekommendationer från Chalmersarbetet

Gråboberedningens analys och egna slutsatser utifrån Chalmerssamarbetet och den relaterade medborgardialogen, ledde fram till ett antal rekommendationer till kommunstyrelse och förvaltning. Dessa slutsatser och rekommendationer bygger delvis också på en kommunfullmäktigeworkshop genomförd i januari 2012.

Viktigaste inspelen från medborgardialog och kommunfullmäktige – enligt Gråboberedningen (från delrapporten 2012)

- Satsning på gång- och cykelbanor med starka influenser av projektet I barnens fotspår - viktigt att involvera skolelever och föräldrar i processen
- Satsning på gång- och cykelvägar som tvärförbindelser till exempelvis Floda (loopar, m.m.)
- Centrumutveckling, omdaning av torget i Gråbo, m.m.
- Satsning på att utveckla och tillvarata "bortglömda områden" såsom grustaget - dock ingen motorcrossåkning där
- Utökad kollektivtrafik
- Förändrad trafikhierarki till förmån för gångtrafikanter och cyklister, m fl ("gående först")
- Vatten i centrumgestaltningen
- Satsning på utökad och utvecklad belysning i Gråbo
- Fler grönområden och gröna inslag i centrumgestaltningen
- Förtätning
- Öka tryggheten
- Bilpool
- Ekoturism och vandringsleder
- Ingen satsning på slakthus

3.2.1 Rekommendationer (från delrapporten 2012)

I delrapporten 2012 konstaterade Gråboberedningen att kommunstyrelse och förvaltning varit aktiva i Pilot Gråbo och drivit utvecklingen framåt. Inte minst såg beredningen hur man hade tagit till sig av några av Chalmersprojekten och intressanta idéer därifrån. Förvaltningen processade det omfattande materialet och gjorde en bedömning av

genomförbarhet och lämplighet. Detta arbete låg delvis till grund för de beslut som fattats i kommunstyrelsen (maj 2012, KS11.69) om nya åtgärder och anpassningar inom Pilot Gråbo utifrån Chalmersförslagen.

Sammanfattningsvis har kommunstyrelsen beslutat om nya satsningar på skolvägar och ekoturism samt beslutat att vidareutveckla redan pågående uppdrag och utreda åtgärder för kraftledningsgatan, gång- och cykelvägar (hållbart resande), grön-blå gestaltning, lokal matproduktion och växthus.

Gråboberedningen ställer sig fortsatt positiv till dessa satsningar och beslut som ansågs ligga väl i linje med medborgardialogens övergripande inriktning. Chalmerssamarbetet har mynnat ut i ett oerhört rikt material med många goda idéer som kan inspirera och främja Gråbos utveckling en lång tid framöver. Beredningens rekommendation till kommunstyrelsen och förvaltningen 2012 kan sammanfattas i att fortsätta framåt på den inslagna vägen men också aktivt ta stöd av medborgardialogens viktigaste inspel.³

³ Delrapporten biläggs denna rapport

4 Nuläget i Pilot Gråbo 2013

4.1 Pilot Gråbo i förvaltningen

Pilot Gråbo fortlöper inom en rad av kommunens olika verksamhetsområden. Nedan följer några exempel på olika delar av sådant som pågår under namnet Pilot Gråbo.

Lerums kommun har beslutat sig för att inom Pilot Gråbo bredda tillgänglighetsarbetet. Det handlar dels om att det i framtiden skulle vara intressant ur ett tillgänglighetsperspektiv att vända på rangordningen i transportsystemen och infrastrukturen. Det vill säga att planera för gående och cyklande först, därefter kollektivtrafiken och sist bilen. Det handlar också om att naturområden, kommunal service och handel görs tillgängliga på de gåendes och cyklandes villkor. Vidare pågår också ett arbete kring hållbara livsmedel där hela kedjan från produktion till konsumtion belyses. Detta som ett led i arbetet för att det ska vara enkelt för invånarna i Gråbo, och Lerums kommun, att göra hållbara val i vardagslivet.

En nyckelfråga för utvecklingen av Gråbo har varit upprustning av torget och nybyggnation i Gråbo centrum.

En ny detaljplan för området ställdes ut våren 2013. Om processen går enligt planerna kan projektering av nya bostäder som tidigast påbörjas under 2014. Utbyggnadstakten bedöms bli ca 40 bostäder per år. I samband med att den nya detaljplanen börjar gälla kan också kommunen förvärva torget vilket ger möjligheter att rusta upp och göra torget till en mötesplats för Gråboborna.

"Det känns som att nu går jag dit och handlar och sen går jag hem. Inte som att nu går jag dit och så tar jag en liten sväng om bara för att det är fint på torget."

"Nytänkande behövs. Bostäder till ungdomar innan de flyr kommunen."

4.2 Medskapandegruppen i Gråbo

Medskapandegruppen (se stycket 2.3 för bakgrund om Medskapandegruppen) har under 2013 kommit igång med flera projekt. Under sommaren och början av hösten 2013 har medskapandegruppen arbetat med den så kallade framtidstomten, rivningstomten efter Hjällsnässkolan. Här har medskapandegruppen i samarbete med kommunen och de kreatörer som visat intresse för att skapa något på tomten byggt upp ett konstplank, en odlingslabyrint och arrangerat en bakluckeloppis.

"Det blir lite enformigt om samma person bestämmer hela tiden."

Vidare arbetar en arbetsgrupp inom medskapandegruppen med "Gråbo - en hållbar besöksort" med stöd av kommunens turismansvariga. Gruppen har tillsammans tagit fram en handlingsplan för hur turismen kan utvecklas i Gråbo, i ett första steg med en vandringsled runt samhället där skyltar berättar om platsens kulturhistoria på ett modernt och positivt sätt. En annan arbetsgrupp håller i samverkan med skolorna i Gråbo på att utveckla skolvägarna så att de blir attraktiva och inspirerande och bärare av Gråbos identitet.

4.3 Följeforskning i Gråbo

I samband med Chalmerssamarbetet har även ett forskningsprojekt i samverkan mellan Chalmers, Lerums kommun och Mistra Urban Futures, vuxit fram. Det syftar till att följa och studera medborgardialogen i Gråbo samt hur resultatet av dialogen tas om hand i kommunstyrelsen. Följeforskningen innebär att forskaren löpande rapporterar sina resultat, vilket gör det möjligt för kommunen att under forskningsperioden utveckla sitt arbetssätt. En förstudierapport levererades i maj 2012.⁴ Därtill har forskaren publicerat artiklar på temat med koppling till arbetet med medborgardialog.

⁴ Se KS11.69-10 i diariet för att ta del av förstudierapporten.

5 Fortsatt medborgardialog och omvärldsspaning

Beredningen fortsatte efter leveransen av delrapporten att spana ut i världen efter intressanta tankar och idéer för hållbarhet. Men framförallt har beredningen frågat Gråbo-borna om hur de ser på hållbarhet i sin närmiljö och vad de tror om det hållbara samhället i framtiden.

5.1 Omvärldsspaning

Beredningens omvärldsbevakning och omvärldsanalys kan delas in i två sektioner. Dels har beredningen genom Chalmerssamarbetet kunnat förfoga över ett omfattande och ambitiöst omvärldsmaterial som arbetats fram av chalmersstudenterna; dels har beredningen studerat annat omvärldsmaterial i form av exempelvis *Göteborgs stads miljöprogram, Västra Götaland i ett förändrat klimat – Länsstyrelsen, På väg mot en grönare region – GR och BRG*.

Hållbarhet innebär att aldrig använda mer av jordens resurser än de vi har att tillgå. Om vi följer hållbarhetsprinciperna kan jorden försörja oss hur länge som helst. Den sammanfattande bilden efter omvärldsspaning pekar på att om Lerum ska bli Sveriges ledande miljökommun innebär det att kommunen måste våga gå före i miljöarbetet. Detta betyder att Lerum måste vara beredd att ta ansvar och söka nya lösningar. I synnerhet inom klimatområdet ställs höga krav på kommunens förmåga till utveckling och anpassning, eftersom den pågående klimatförändringen kommer att ställa krav på genomgripande samhällsförändringar. Målen ska uppnås för kommande generationer samt för människor, djur och natur i vår kommun, i Sverige men också i andra länder.

”En levande ort innebär för mig ett hållbart samhälle som också har med livsstilen att göra där vi strävar mot ett klimatsmart samhälle.”

5.2 Medborgardialog

5.2.1 Livsrumdialog och webbenkät

”Det är sant att man inte kan promenera var som helst i Gråbo, särskilt inte som funktionshindrad.”

Under livsrumdagarna i september 2012 fanns beredningen på plats i Gråbo för be om invånarnas synpunkter kring en rad frågor. Samtidigt fanns samma frågor som en webbenkät på kommunens hemsida.

Många invånare eftersöker en lättillgänglig, trygg och billig kollektivtrafik med ett väl fungerande betalsystem. Andra attraheras av tanken på att förändra trafikhierarkin, att i högre grad utforma transportsystemen för fotgängare och cyklister. Gång- och cykelnätverket är viktigt att fortsätta utveckla för resor inom Gråbo och kommunen. Flera menar att man är beroende av bil för att få vardagen att gå ihop.

"Kommunen borde möjliggöra sophantering för dem som inte har bil och kan ta sig till Hultet."

Flera invånare uppger också att bättre system för sopsortering och återvinning, t ex hjälp med kompostering, skulle göra att fler tog ansvar för sitt avfall. När det gäller energieffektivitet och alternativa energikällor anser vissa att ekonomiska styrmedel är en förutsättning för att människor ska ändra sina vanor och välja hållbara alternativ.

Centrumutvecklingen är en mycket betydelsefull del i ett hållbart Gråbo. Trygghetsskapande åtgärder, gärna i samverkan med invånarna, bör vara en viktig del när torget och Gråbo centrum utvecklas. Ett återkommande tema i mötet med invånarna i Gråbo har varit efterfrågan på mötesplatser, såväl utomhus som inomhus. Detta tror många kan vara något som kan skapa förutsättningar för föreningsbundna fritidsaktiviteter för gammal som ung.

"Känslan av torget är nedtryckande och instängt."

Det står klart att skolorna ses som en viktig del i arbetet med hållbarhet i Gråbo. Många är väldigt stolta över de nya, fina skolorna. En levande ort, med förutsättningar för hög livskvalitet ses av många som avgörande för att Gråbo ska bli en hållbar ort. Människor trivs i Gråbo och vill slå vakt om ortens identitet och samhörighet människor emellan.

"Jag tycker att ryktena låter mycket sämre än vad Gråbo som samhälle är. Jag tror säkert ni kan hålla med mig?"

5.2.2 Fokusgrupper

Efter genomförda medborgardialoger på webben och i samband med Livsrumsdagarna konstaterade beredningen att det varit svårt att nå vissa grupper. För att bredda underlaget ytterligare bestämde man sig då för att genomföra fokusgrupper med äldre på Parasollen och ungdomar på fritidsgården och i Röselidsskolan. Därtill genomfördes också fokusgruppsamtal med medskapandegruppen i Gråbo.

Fokusgrupperna bekräftade i mångt och mycket den bild som tidigare medborgardialoger visat. Till exempel visade fokusgruppsdialogerna att de allra flesta som deltog, gamla som unga, trivs mycket bra i Gråbo. Några ungdomar som beredningen talade med uttryckte stor stolthet över sin nya skola, en stolthet de gärna skulle vilja känna över resten av sin ort också. Gråbo är mycket bättre än sitt rykte, tyckte de. Gråboborna, både gamla och unga, vill ha en småstadsidentitet kvar, men de eftersöker också ett större utbud av aktiviteter, arbetstillfällen och mötesplatser.

"Det skulle vara kul om Gråbo var ett populärt ställe"

6 Beredningens slutsatser och förslag

6.1 Avslutande diskussion

Varför hållbarhet?

Hållbarhet innebär att aldrig använda mer av jordens resurser än de vi har att tillgå. Om vi följer hållbarhetsprinciperna kan jorden försörja oss hur länge som helst. Att leva hållbart ekologiskt, socialt, ekonomiskt och kulturellt, är ett måste nu och i framtiden.

”Det finns ju bara en jord. Om vi brukar slut på jorden, vart ska vi ta vägen då?”

Framförallt för våra barn och barnbarns skull. Så att de kan leva ett gott liv, med bra, närproducerad mat utan gifter, åka fossilfritt, känna en trygghet i vardagen som präglas av ansvarstagande från samhället. Näringslivet tar ansvar för att produkter och tjänster är hållbara. Om vi arbetar ihop med näringslivet för att skapa fler lokala, gärna gröna, jobb i Gråbo kan utpendlingen minska. Det

skulle betyda färre transporter och en mer levande ort även dagtid. Här kan kommunens nya ljusgröna miljöpris fungera som draghjälp.

Energieffektivitet blir en viktig klimatåtgärd genom att energin används på rätt sätt, samtidigt som positiva bieffekter ger jobb och att företagen sparar pengar på att minska energislöseriet. Ju mer lönsam hållbarhet är desto lättare att satsa i sitt företag. Vi som medborgare kan ta vår konsumentmakt till hjälp och göra medvetna och hållbara val.

Hållbarhet i Gråbo

I beredningens möte med invånarna i Gråbo framgår många av Gråbos styrkor. Närheten till vacker natur och fina sjöar, ett starkt föreningsliv, de goda kommunikationerna till storstaden och en egen identitet som människor sätter ett stort värde på. Dessa styrkor måste vi slå vakt om. Ett öppet samhälle med olika boendeformer för livets alla skeden ger en blandning och integration som bidrar till den sociala hållbarheten.

”Viktigt med en övergripande syn på samhället som ska bli för alla, fattig och rik.”

Fyra ord har återkommit i samtal efter samtal när beredningen bett om Gråbobornas synpunkter på kring det hållbara samhället; *trygghet, kommunikation, samverkan* och *inflytande*.

- *Trygghet* för att var och en ska våga komma med idéer, men också trygghet i sin fysiska miljö
- *Kommunikation* mellan individen och kommunen och mellan invånarna själva.
- *Inflytande* över sin närmiljö, över sina val och möjligheter.
- *Samverkan* med andra, både i närmiljön och i det större sammanhanget.

Grunden för ett hållbart Gråbo ligger i att människan känner att hon är en del av samhället. För att invånarna ska kunna förvalta och utveckla det hållbara samhället behöver de känna trygghet, ha inflytande över vad som händer, ha en god kommunikation och samverkan med varandra såväl som med kommunen. Det ligger på oss som företräder Lerums kommun att skapa fundament för kommunikation och samverkan. Detta ger invånarna möjlighet till inflytande att kunna påverka sin vardag och närmiljö.

Medborgarna ska själva kunna driva utvecklingen mot det hållbara samhället, känna att de kan påverka sin närmiljö och att de val de gör, gör skillnad för hur snabbt och i vilken riktning vägen mot det hållbara Gråbo går. Därför är dessa värden viktiga för oss i de idéer vi föreslår för den framtida hållbara tätorten Gråbo.

6.2 Idéer för ett hållbart Gråbo

Gråboberedningen föreslår kommunfullmäktige att besluta om följande idéer som ska ge stöd och riktning åt visionens förverkligande i Gråbo samt kunna tillämpas på övriga kommundelar:

6.2.1 Ekologisk hållbarhet

- I Gråbo ska det finnas odlingsytor i närmiljön – det bidrar både till lokalodlad mat, möten och sunda vanor.
- För resor inom Gråbo ska det vara enklast att cykla eller gå. I Gråbo är trafikhierarkin förändrad och anpassad efter människans trygghet och hälsa.
- I Gråbo ska det vara enkelt att återvinna och återbruka, även utan bil.

"De som går och cyklar ska kunna ta raka vägen."

6.2.2 Social hållbarhet

- I Gråbo jobbar vi aktivt för trygga och väl belysta utemiljöer.
- I Gråbo ska det finnas kreativa mötesplatser där ungdomars fritid och inflytande prioriteras.
- Hållbarhet i Gråbo bygger på invånarnas agerande. Därför ska samhällsutvecklingen ske i samarbete med Gråboborna i en ständigt pågående dialog. Där ingår såväl inflytande som information.

"Tunneln vid skolorna har ingen belysning och det är otryggt att gå där."

6.2.3 Ekonomisk hållbarhet

- I Gråbo samarbetar kommunen med näringslivet och andra aktörer för att skapa fler lokala jobb och praktikplatser för ungdomar.
- I Gråbo ska det finnas flexibla och tillgängliga lokaler som medborgare enkelt kan nyttja för olika aktiviteter.

"Mötesplatser är viktigt, mötesplatser som får oss att gå ut även på vintern."

6.2.4 Kulturell hållbarhet

- Gråboborna utvecklar tillsammans med kommunen ortens varumärke och identitet.
- I Gråbo ska det finnas plats för att både skapa och ta del av kultur, såväl inomhus som utomhus.

"Jag vill att folk ska veta var Gråbo ligger".

6.3 Uppföljning

Vision för ett framtida Gråbo – Sveriges första hållbara tätort innehåller långsiktiga idéer för utvecklingen mot en hållbar tätort. Idéerna är inte av den karaktären att man exakt kan tidsätta det tillfälle då de ska vara uppnådda. Idéerna ger stöd och riktning åt visionens förverkligande i Gråbo och pekar ut inriktning för ett arbete som kan starta på en gång.

Beredningen föreslår därför återkoppling från kommunstyrelsen till kommunfullmäktige vartannat år om hur arbetet i enlighet med idéerna fortlöper. Under nästa mandatperiod ska idéerna följas upp ur ett medborgarperspektiv av en fullmäktigeberedning.

Bilagor

Uppdrag i Årsplan 2013

Vision för ett framtida Gråbo - Sveriges första hållbara tätort

Uppdraget

Kommunfullmäktige ger beredningen för klimat och miljö fortsatt uppdrag att i samarbete med övriga beredningar och genom medborgardialog arbeta fram idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete.

Arbetet ska utgå ifrån att pilotarbetet som görs i Gråbo och beredningarnas slutsatser av detta ska kunna tillämpas på övriga kommundelar som ett led i att uppfylla Lerums kommuns vision om att bli Sveriges ledande miljökommun till 2025.

Bakgrund

Under början av 2012 redovisade Chalmers studenter sina studentarbeten om hur ett framtida hållbart Gråbo kan se ut. Beredningen har med stöd i studentarbetena fört dialog med Gråboborna. Resultatet av arbetet under våren 2012 har presenterats i en delrapport till kommunfullmäktige i augusti 2012 och kommer att tas in i beredningens slutrapport.

Syfte

Syftet är att arbeta fram idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete.

Organisation

Uppdraget riktar sig till beredningen för klimat och miljö. Samtliga ledamöter i beredningen kommer att vara delaktiga i arbetet, beredningen är förstärkt med representanter från övriga beredningar.

Beredningsgruppen för arbetet med Pilot Gråbo kommer därför att bestå av hela beredningen för klimat och miljö förstärkt med 1 ledamot från respektive beredning (Skola och utbildning, Kultur och fritid, Näringsliv och turism, Infrastruktur och boende, Samhällets omsorger).

Kontakt med och kompetens från ansvariga tjänstemän för projektet i Gråbo kommer att vara av vikt för uppdragets fullföljande.

Tidplan

Som ett led i att beredningens erfarenheter ska kunna spridas till framtida projekt kommer beredningen att göra en särskild redovisning av de metoder som använts. Beredningens arbete ska slutrapporteras under hösten 2013.

Projektplan

Projektplan som innehåller tänkt tillvägagångssätt och tidssatta aktiviteter utarbetas av beredningen.

Medborgardialog

Kommunfullmäktige och dess beredningar måste samtala med gråboborna för att i dialog med dem undersöka hur snabbt de är villiga att förändra Gråbo och sin egen livsstil i linje med att göra Gråbo till en pilot i kommunens klimatarbete.

Medborgardialog kommer att ske i olika omgångar med stöd av föreningar. Exempelvis kan kyrko-, samhälls- och idrottsföreningar engageras i arbetet. Även en enkätundersökning kommer att genomföras.

LERUM
mer än du tror

Gråboberedningen
Delrapport 1

2012-08-21
Beredningen för klimat och miljö
förstärkt med ledamöter från övriga fasta beredningar
KS12.756

Innehåll

1	Bakgrund	4
1.1	Uppdraget.....	4
2	Medborgardialog	5
2.1	Allmänt om medborgardialog i Gråbo	5
2.2	Chalmerssamarbetet i korthet.....	5
2.3	Medborgardialog utifrån Chalmersutställningen	5
2.3.1	Metod	5
2.3.2	Analys.....	6
2.3.3	Deltagande	6
2.3.4	Resultat	7
3	Kommunfullmäktigeworkshop	11
4	Beredningens slutsatser utifrån medborgardialog och rekommendationer till kommunstyrelsens arbete med Pilot Gråbo	14
4.1	Viktigaste inspelen från medborgardialog och kommunfullmäktige - enligt Gråboredningen.....	14
4.2	Rekommendationer till kommunstyrelsen och förvaltningen i fortsatt arbete med pilot Gråbo	14
5	Tidsplan	16
6	Bilaga 1	17

1 Bakgrund

1.1 Uppdraget

Beredningen för klimat och miljö har sedan 2011 i uppdrag från kommunfullmäktige att i samarbete med övriga beredningar arbeta fram idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete. Viktiga beståndsdelar i arbetet är Stiftelsen Tällbergs rapport om förutsättningar för medborgardialog om hållbar utveckling i Gråbo, Chalmerssamarbetet under höstterminen 2011 och medborgardialog. Arbetet ska utgå ifrån att pilotarbetet i Gråbo ska kunna tillämpas på övriga kommundelar i strävan att bli Sveriges ledande miljökommun till 2025.

För att organisera samarbetet med övriga fasta beredningar har dessa en varsin ledamot utsedd som representant i det som framöver kallas Gråboberedningen.

Någon tidpunkt då uppdraget ska vara slutfört finns inte angiven i Årsplan 2012. Därav följer att beredningen i samråd med kommunfullmäktiges presidium och förvaltningens processledning för Pilot Gråbo, planerar för fortsatt arbete även under 2013 samt fram till dess lägger fram en eller flera delrapporter vid lämpligt tillfälle. Detta är beredningens första formella delrapport.

2 Medborgardialog

2.1 Allmänt om medborgardialog i Gråbo

Det är i kommunfullmäktiges uppdrag angivet att beredningen måste samtala med gråboborna för att i dialog med dem undersöka hur snabbt de är villiga att förändra Gråbo och sin egen livsstil i linje med att göra Gråbo till en pilot i kommunens arbete med att förverkliga Vision 2025 - bli Sveriges ledande miljökommun.

2.2 Chalmerssamarbetet i korthet

Under höstterminen 2011 samarbetade Lerums kommun med Chalmers på så sätt att en designstudio inom masterprogrammet i arkitektur "MSc Design for Sustainable Development" förlades till Gråbo. Ett trettiotal masterstudenter från olika länder har därigenom arbetat fram planerings- och gestaltungsstrategier för Lerums kommun med Gråbo i fokus samt fördjupat sig genom att ta fram egna förslag för ett framtida hållbart Gråbo. Chalmerssamarbetet resulterade i en utställningsvecka i Gråbo 13-20 januari 2012.

I samband med Chalmerssamarbetet har även ett forskningsprojekt i samverkan mellan Chalmers, kommunen och Mistra Urban Futures, växt fram med syfte att följa och studera medborgardialogen i Gråbo samt hur resultatet av dialogen tas om hand i kommunstyrelsen. Följeforskningen innebär att forskaren löpande rapporterar sina resultat, vilket gör det möjligt för kommunen att under forskningsperioden utveckla sitt arbetssätt. En förstudierapport har levererats i maj 2012 och biläggs denna rapport.

Ambitionen i kommunstyrelsens beslut om delfinansiering av forskningsprojektet är att minst tre medborgardialoger kan följas från dialogtillfället till behandling av beredningsförslag i kommunfullmäktige och överlämning till kommunstyrelsen för genomförande.

2.3 Medborgardialog utifrån Chalmersutställningen

Under ovan nämnda utställning i Gråbo 13-20 januari 2012, fanns Gråboberedningen på plats och genomförde medborgardialog med Chalmersprojekten som utgångspunkt. Beredningen ska förvisso för egen del, med stöd av medborgardialogen, avgöra vad som är aktuellt att förverkliga i Chalmersmaterialet men syftet är ytterst att teckna bilden av ett framtida hållbart Gråbo där valda övergripande perspektiv från materialet lyfts fram.

Därför beslutades tidigt i uppdraget att beredningen måste kunna förse kommunstyrelse och förvaltning med det samlade resultatet av medborgardialogen för att även mer kortsiktiga önskemål och förslag från medborgarna tas tillvara och ges utrymme att påverka det kontinuerliga arbetet inom Pilot Gråbo.

2.3.1 Metod

Medborgardialogen i januari 2012 genomfördes i utställningslokalen i Gråbo. Ett frågematerial utformades av beredningen i samarbete med utvecklingssekreterarna. Frågeställningarna, med syftning på utställningen, löd:

1. Vilken idé är mest intressant eller roligast?
 - varför?
2. Är det något som provocerar (i negativ bemärkelse)?
 - varför?
3. Saknar du något?

Som komplement till frågematerialet fanns en vägg uppställd, kallad klotterplanket, för att tillhandahålla en yta för fria kommentarer och synpunkter, även för sådant som låg utanför Chalmersutställningen.

En kväll hölls utställningslokalen särskilt öppen för företag och föreningar för att man skulle kunna försäkra sig om att dessa kom till tals. De svar och synpunkter som lämnades av dessa besökare har dock inte skiljts från övriga svar och synpunkter.

En dag besöktes utställningen av en större grupp skolungdomar varav många lämnade bidrag i form av frågesvar och bidrag på klotterplanket. Frågesvaren från dessa skolungdomar finns särredovisade i grundmaterialet och där det är relevant kommenteras ungdomarnas inverkan i resultatredovisningen som följer.

2.3.2 Analys

Då frågeställningarna gav utställningsbesökarna möjlighet att både hänvisa till ett specifikt Chalmersprojekt eller en specifik idé har materialet korsanalyserats för att kunna ge en rättvis bild av hur stort engagemang såväl ett projekt eller en specifik idé orsakat. Resultaten presenteras dock i separata diagram för projekt respektive enskild idé. I de fall dialogsvaren tydligt hänvisar till både ett specifikt projekt och en specifik idé, har detta tagits upp i båda diagrammen.

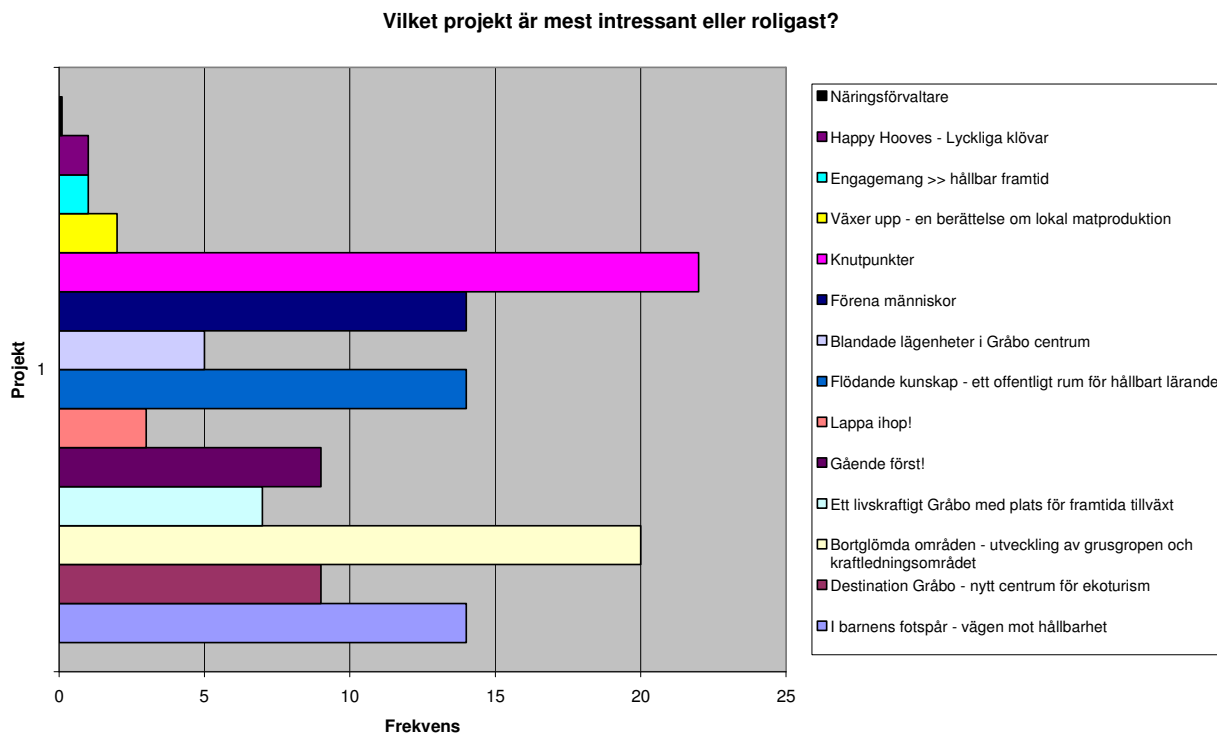
Karaktären i huvuddelen av svaren på fråga 3 "Saknar du något?" samt synpunkterna på klotterplanket är väldigt likartad och därför har dessa analyserats tillsammans, det vill säga samlats i samma grundtabell utifrån vilken ett kategoriskt cirkeldiagram skapats.

Ingen övrig uppdelning mellan exempelvis kön och ålder har gjorts i denna medborgardialog.

2.3.3 Deltagande

Totalt 94 personer har lämnat bidrag i form av svar på frågeblanketterna, av dessa var 43 personer skolungdomar. På det så kallade klotterplanket har 82 bidrag lämnats och av synpunkternas utformning att döma så rör det sig troligtvis om ungefär lika många personer, det vill säga att det är cirka 82 personer som lämnat dessa bidrag. Totalt ger detta 176 bidrag i medborgardialogen varav man kan förmoda att ett antal personer både svarat på frågematerialet och lämnat bidrag på klotterplanket.

2.3.4 Resultat

Chalmersprojektens mottagande*Beredningens kommentar*

Gemensamma nämnare i några av projekten skapar tillsammans med svarsfrekvensen en tydlig bild av att satsningar på framkomlighet för gångare, cyklister och strategiska knutpunkter i vägbanenätet är starkt efterfrågat i Gråbo. Med detta avses främst det positiva mottagandet av projekten "Knutpunkter", "Förenas människor", "Gående först" samt "I barnens fotspår - vägen mot hållbarhet". Alla dessa projekt berör i väsentlig grad temat förändrad trafikhierarki till förmån för miljövänliga sätt att ta sig fram i och runt omkring Gråbo. En annan stark faktor i de nyss uppräknade projekten är fokus på barn och unga som bärare och förvaltare av Gråbos framtida utveckling, där en grundförutsättning exempelvis är trygga och ändamålsenliga transportsätt genom samhället.

Barn och unga har även i den aktuella medborgardialogen lämnat ett tydligt avtryck i svarsresultatet genom att ett par skolklasser i hög grad "röstat" fram "Knutpunkter" och "Bortglömda områden" som sina favoritprojekt. Projektbeskrivningarna för dessa har sannolikt ett innehåll som tydligt attraherar den yngre generationen. I fallet "Knutpunkter" innehåller den specifikt en så kallad aktivitetsväg genom centrala Gråbo med en rad knutpunkter med förslag på förmodat attraktiva aktiviteter eller verksamheter. Detsamma gäller Chalmersstudenternas idéer för exempelvis grusgropen och vad man skulle kunna använda sådana områden till.

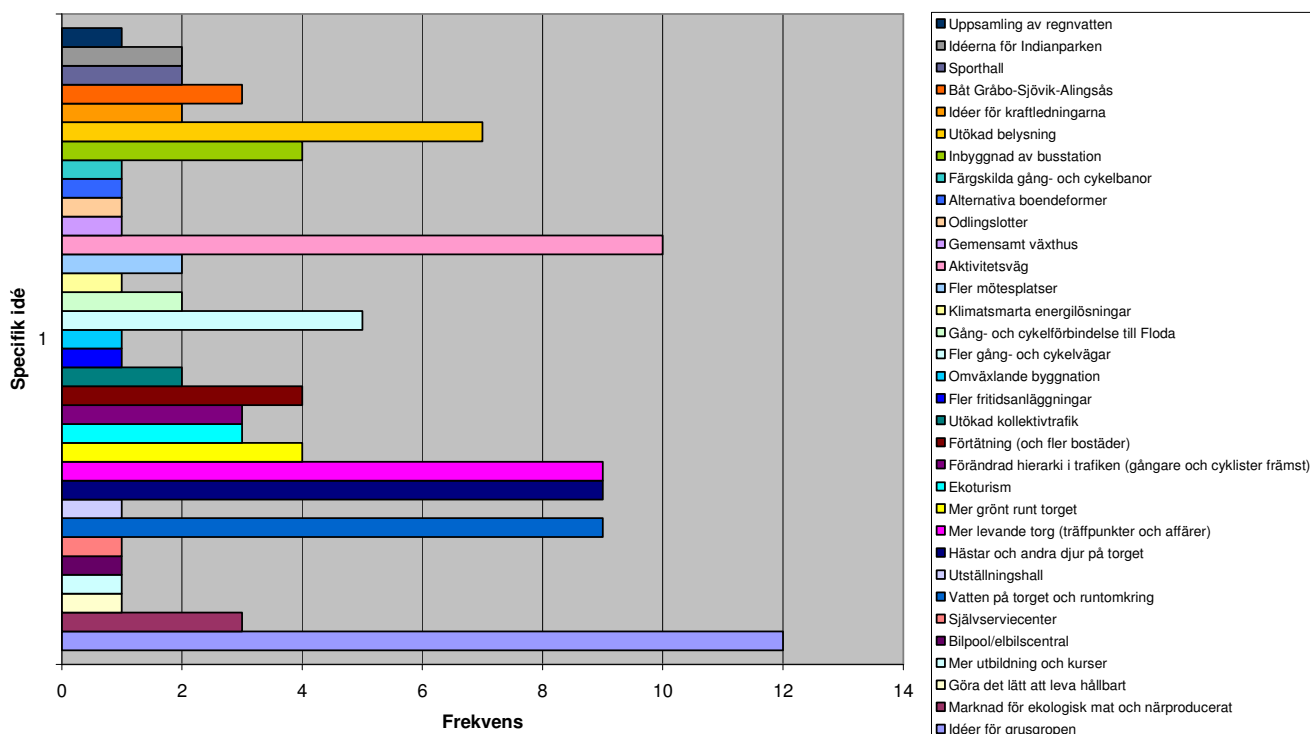
Projektet "Förenas människor" fokuserar bland annat på centrumutveckling och en omdaning av Gråbo torg för att öka attraktiviteten och den sociala utväxlingen i centrala

Gråbo. I kombination med förtätningen som är tyngdpunkten i "Ett livskraftigt Gråbo..." och vatten i centrumgestaltningen som presenteras ibland annat "Flödande kunskap...", pekar det också på att det finns ett engagemang för omdaningar av hela Gråbo centrum så länge det ökar attraktiviteten och livskraften i tätorten.

Det ska poängteras att inte alla dialogsvar kan kunnat kopplas till ett eller ett fåtal uttalade projekt och därför kan det finnas ett större engagemang eller acceptans för ett projekt än vad ovanstående diagram visar. En tydligare fingervisning om vilka specifika idéer i projekten som medborgarna fastnat för ges vidare i nästa diagram.

Genomslag för specifika idéer i utställningen

Vilken idé är mest intressant eller roligast? (specifikt)

Beredningens kommentar

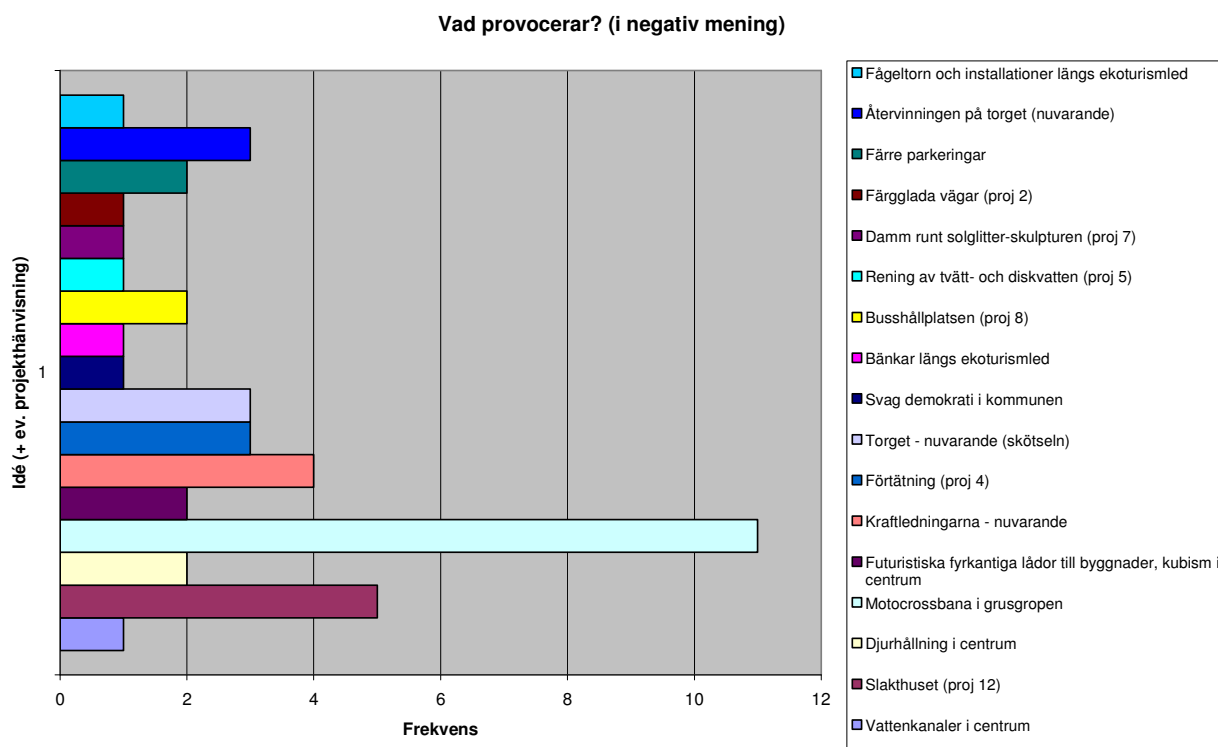
Listan på specifika idéer hämtade från projekten är naturligtvis längre och varje idé ska tas på allvar men det går ändå att lyfta fram de mest slagkraftiga enligt dialogresultatet med en kort kommentar. Satsningar på utökad och utvecklade belysning (7 svar) i Gråbo är en viktig beståndsdel i flera av Chalmersprojekten och en viktig faktor för ett tryggare Gråbo.

Efterfrågan är stor på ett bättre utbud av fritidsaktiviteter och verksamheter, för barn och unga i synnerhet, vilket bland annat resulterat i att idén med en strategiskt planerad aktivitetsväg (10) fått så många anhängare. Idén om fler gång- och cykelvägar (5) tillsammans med annat som rör omläggning av trafiken och trafikhierarkin i Gråbo har av dialogen fått relativt brett stöd.

Efterfrågan på ett mer levande torg (träffpunkter och affärer) (9), vatten på torget och runtomkring (9) och idéerna för grusgropen (12) följer mönstret från svaren i det tidigare diagrammet om vilka projekt som är mest intressanta eller roliga.

Det är också intressant att idén om hästar och andra djur på torget (9) fått så pass bra mottagande.

Idéer som provocerar i negativ mening

Beredningens kommentar

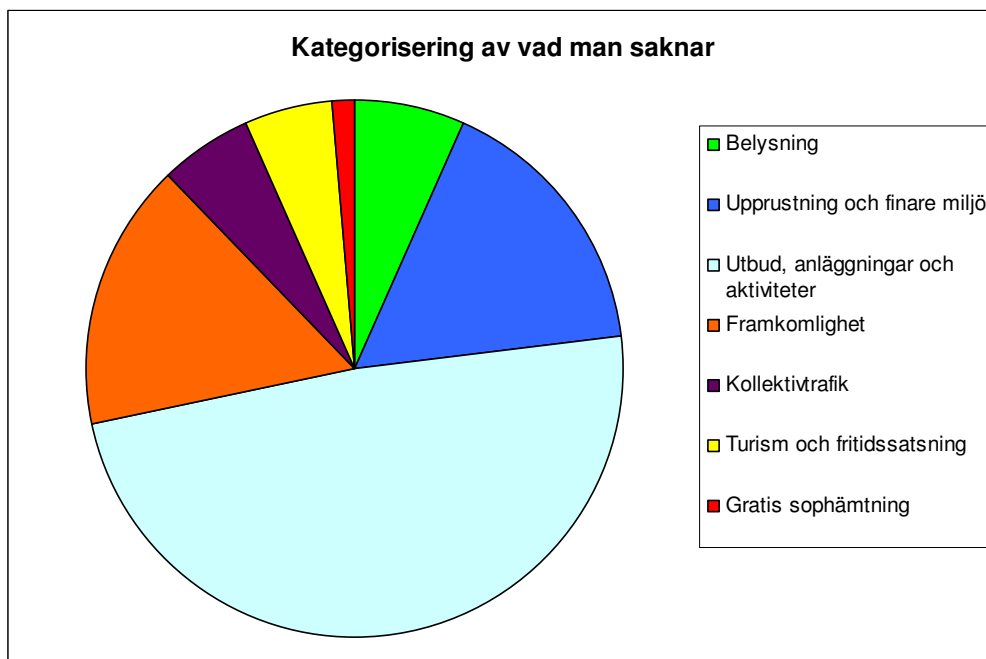
Utan tvekan är idén om att utnyttja grusgropen till alla former av motorcrossåkande provocerande för ett flertal av medborgarna som gjort sina röster hörda. Emellertid är det en tydlig generationsfråga då samma idé nästan uteslutligen var uppskattad av de skolungdomar som svarade på frågorna vid ett separat tillfälle.

Idén om ett lokalt slakthus i Gråbo (projektet "Happy Hooves...") har inte attraherat särskilt många av besökarna till utställningen vilket de tidigare diagrammen visat och därtill finns det även de som är uttryckligt kritiska till projektidén. Även kraftledningsgatans nuvarande utseende och torget nuvarande skick och skötsel vållar provokation hos medborgarna i denna dialog.

Klotterplanket och vad Gråboborna saknar

Som tidigare nämnts har svaren på frågan "saknar du något?" samt synpunkterna på klotterplanket analyserats tillsammans. Totalt sett ger detta en lista på 127 synpunkter i den mer öppna delen av medborgardialogen. Alla dessa synpunkter finns i tabellform i bilaga 1. För att ge en överskådlig bild av synpunkternas sakinnehåll har de delats in i

sju kategorier (en synpunkt, "Gratis sophämtning" var svår att placera in och fick därför en egen kategori). I cirkeldiagrammet nedan visas fördelningen mellan dessa kategorier och beredningen anser att de ger en bra bild över förbättringsområden som inte får glömmas under arbetet att göra Gråbo till en pilot i kommunens klimatarbete och strävan mot Vision 2025 - att bli Sveriges ledande miljökommun. Listan (bilaga 1) i sin helhet och enkelhet är intressant läsning om vad engagerade Gråbobor saknar och efterfrågar.

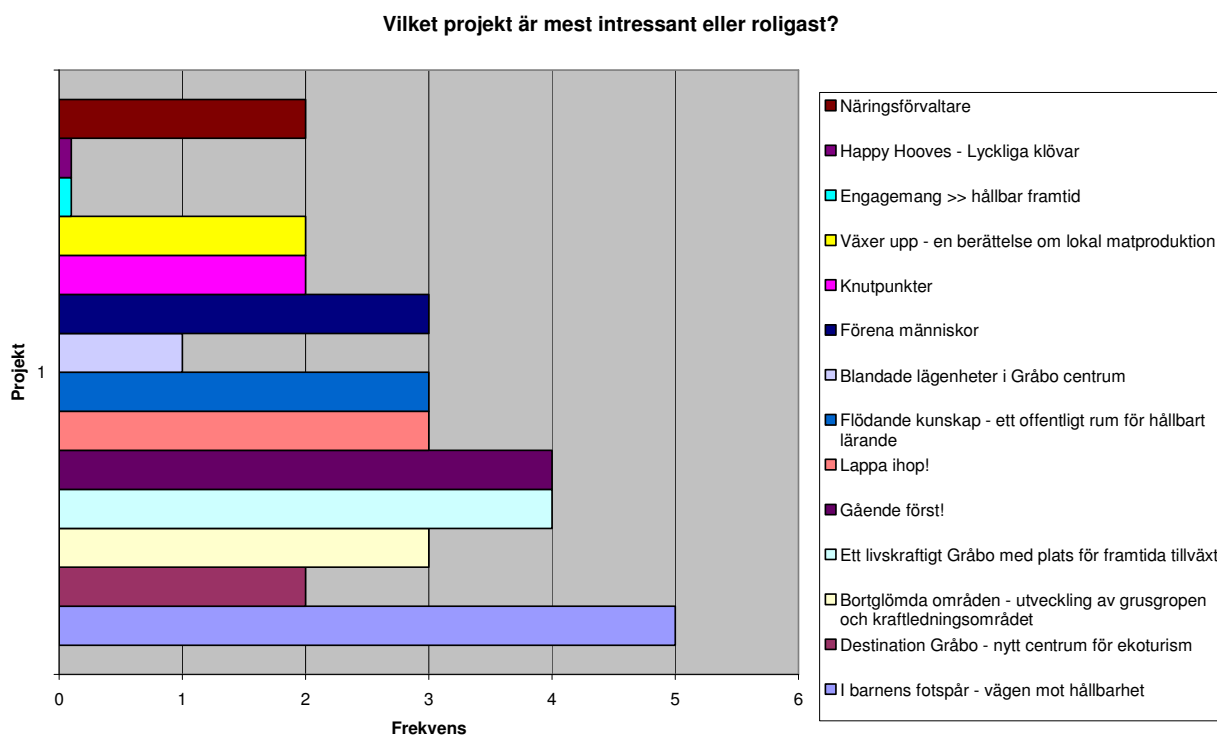

Totalt 127 synpunkter. För fullständig lista se tabell i bilaga 1.

3 Kommunfullmäktigeworkshop

Den 19 januari 2012, under utställningsveckan i Chalmerssamarbetet, bjöds kommunfullmäktiges ledamöter in till en särskild workshop gällande Chalmersprojekten. Ett femtiotal ledamöter deltog i en särskild rundvandring guidade av Gråboberedningens ledamöter och fick också en föredragning av några medverkande från Chalmers. I en gruppövning ledd av utvecklingssekreterarna och med beredningens ledamöter som samtalsledare och sekreterare, diskuterade sedan kommunfullmäktigeledamöterna kring projekten, detta utifrån samma frågeställningar som medborgarna svarat på i dialogen i utställningslokalen. Som ett resultat av grupparbetsformen är det flera personer som tillsammans diskuterat fram svaren i sammanställningen nedan. Alla grupperns svar har sedan slagits ihop och projekts såväl som specifika idéers omnämnande räknats samman. Det är alltså svårt att urskilja om ett svar står för hela gruppen eller endast enskilda ledamöter.

Chalmersprojektens mottagande (på KF-workshop)

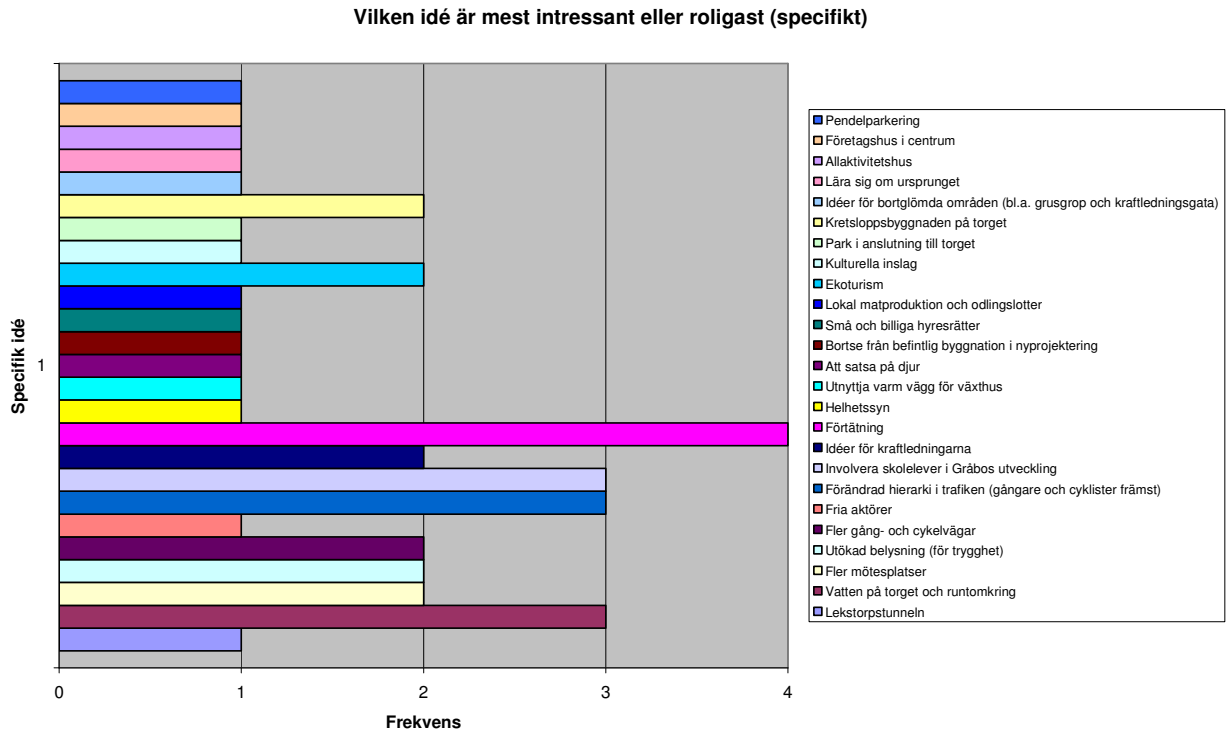

Beredningens kommentar

Precis som i fallet med medborgardialogen är intresset för projekten "Happy Hooves..." och "Engagemang >> hållbar framtid" lågt bland kommunfullmäktiges ledamöter (visualiseras med 0,1 eftersom de annars inte kommit med i diagrammet). I högre grad än i medborgardialogen, lyfter workshopen fram projekten "Näringsförvaltare" och "Lappa ihop!". I övrigt känns mönstret igen vad gäller intresse och engagemang för projekten "Föreنا människor", "Flödande kunskap...", "Gående först", "Ett livskraftigt

Gråbo...", "Bortglömda områden" och "I barnens fotspår". I både medborgardialogen och KF-worskhopen kommenteras ekoturismprojektet "Destination Gråbo..." i positiva ordalag men med något lägre frekvens än ovan nämnda projekt.

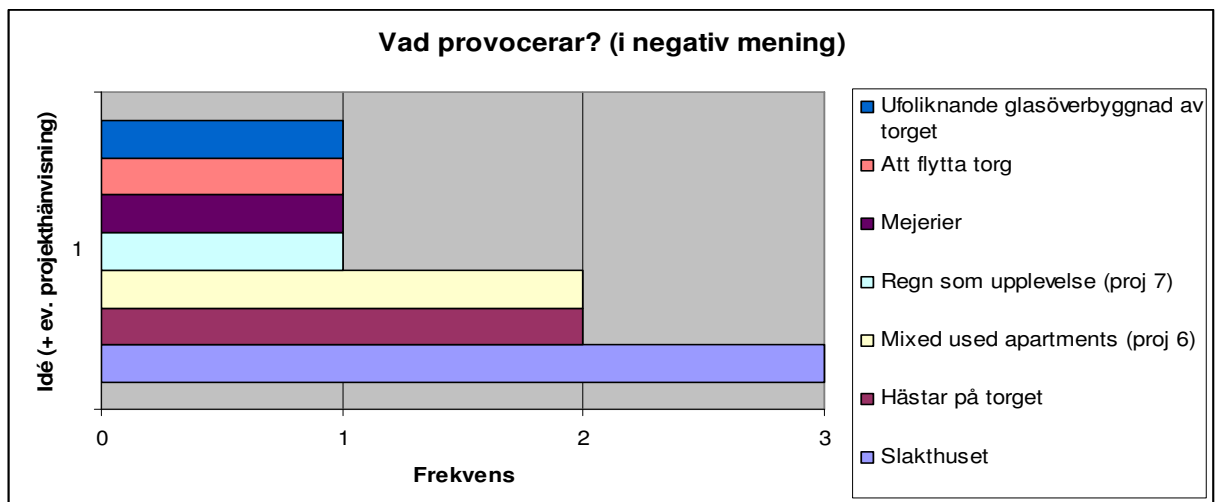
Genomslag för specifika idéer i utställningen (på KF-workshop)

Beredningens kommentar

I gruppdiskussionerna bland fullmäktigeledamöterna utmärker sig teman såsom förtätning, involvera skolelever i Gråbos utveckling, förändrad trafikhierarki och vatten i centrumgestaltningen. Hela listan är dock av vikt med tanke på att varje svar representerar en hel grupp.

Idéer som provocerar i negativ mening

Beredningens kommentar

Precis som i medborgardialogen provocerar idéerna om ett större slakthus för ekologisk köttproduktion i Gråbo. Annat som lyfts fram i KF-ledamöternas gruppdiskussionerna är negativa reaktioner på idéer om hästar och andra typer av djurhållning på torget samt projektet "Mixed used apartments" (eng.) som handlar om blandade och anpassningsbara flerfunktionslägenheter i Gråbo.

Övriga synpunkter från kommunfullmäktigeworkshop om vad som saknas i Gråbo eller vad som saknades i Chalmersutställningen

- Mer realistiska planer för kraftledningarna
- Kanal från Mjörn in i centrum
- En öppning i naturen ner mot Mjörn
- En simhall
- Handlingsplan för segregationen i Gråbo

4 Beredningens slutsatser utifrån medborgardialog och rekommendationer till kommunstyrelsens arbete med Pilot Gråbo

Under ett tvådagarssammanträde i april arbetade Gråboberedningen med analys och egna slutsatser utifrån Chalmerssamarbetet och medborgardialogen i januari för att sedan kunna gå vidare mer på egen hand som beredning och forma de övergripande inriktningar som man vill föreslå för Gråbos framtida utveckling. Här presenteras beredningens slutsatser samt rekommendationer till kommunstyrelse och förvaltning mot bakgrund av dessa.

4.1 Viktigaste inspelen från medborgardialog och kommunfullmäktige - enligt Gråboberedningen

- Satsning på gång- och cykelbanor med starka influenser av projektet I barnens fotspår - viktigt att involvera skolelever och föräldrar i processen
- Satsning på gång- och cykelvägar som tvärförbindelser till exempelvis Floda (loopar, m.m.)
- Centrumutveckling, omdaning av torget i Gråbo, m.m.
- Utökad kollektivtrafik
- Förändrad trafikhierarki till förmån för gångare och cyklister, m.m. ("gående först")
- Vatten i centrumgestaltningen
- Satsning på utökad och utvecklade belysning i Gråbo
- Fler grönområden och gröna inslag i centrumgestaltningen
- Satsning på att utveckla och tillvarata "bortglömda områden" såsom grustaget - dock ingen motorcrossåkning där
- Förtätning
- Öka tryggheten
- Bilpool
- Ekoturism och vandringsleder
- Ingen satsning på slakthus

4.2 Rekommendationer till kommunstyrelsen och förvaltningen i fortsatt arbete med pilot Gråbo

Under våren 2012 har kommunstyrelsen och förvaltningen i hög grad varit aktiva i Pilot Gråbo och drivit utvecklingen framåt, inte minst ser beredningen hur man har tagit till sig av några av Chalmersprojekten och intressanta idéer därifrån. Förvaltningen har processat det omfattande materialet och gjort sin bedömning av genomförbarhet och

lämplighet. Detta arbete tros delvis ligga till grund för de beslut som fattat i kommunstyrelsen (maj 2012, KS11.69) om nya åtgärder och anpassningar inom Pilot Gråbo utifrån Chalmersförslagen. Sammanfattningsvis har kommunstyrelsen beslutat om nya satsningar på skolvägar och ekoturism samt vidareutveckla redan pågående uppdrag genom arbeta in åtgärder för kraftledningsgatan, gång- och cykelvägar (hållbart resande), grön-blå gestaltning, lokal matproduktion och växthus.

Gråboberedningen ser mycket positivt på dessa satsningar och gör bedömningen att kommunstyrelsens beslut ligger väl i linje med medborgardialogens övergripande inriktning. Chalmerssamarbetet har mynnat ut i ett oerhört rikt material med många goda idéer som kan inspirera och främja Gråbos utveckling en lång tid framöver. Som ett resultat av beredningens analys av medborgardialogens och kommunfullmäktigeworkshopens utfall och egna grupparbetsprocesser, rekommenderar Gråboberedningen att kommunstyrelsen och förvaltningen fortsätter framåt på den inslagna vägen men också aktivt tar stöd av denna delrapport i allmänhet och listan under 4.1 (viktigaste inspelen från medborgardialog och kommunfullmäktigeworkshop) i synnerhet.

Gråboberedningen kommer å sin sida att arbeta vidare med att forma långsiktiga idéer för ett framtida Gråbo som pilot i kommunens klimatarbete. Under hösten genomförs ytterligare en viktigt medborgardialog, under Livsrumsdagarna, med bland annat den intressanta frågan om vad invånarna anser det är som gör Gråbo till bästa platsen att bo på om 20 år.

5 Tidsplan

2012

- Medborgardialog (1) utifrån Chalmersutställningen
- Kommunfullmäktigeworkshop
- Inspel från förvaltningen gällande planprocess och hur Chalmerssamarbetet tas tillvara på kort sikt
- Beredningens analys av Chalmersprojekten
- Beredningens analys av medborgardialogen och KF-workshop
- Arbete med delrapport
- Formulera frågeställningar till nästa medborgardialog (2)
- 12 juni sommaravslutning - frågeställningar spikas
- Beslut om delrapport för behandling i kommunfullmäktige
- 8 september: Medborgardialog (2) i Gråbo under Livsrumsdagarna
 - I Fokus: Vad gör Gråbo till den bästa platsen att bo på om 20 år?
- Oktober: Sammanställning och analys av medborgardialog (2)
- November-december: Studiebesök och fördjupad omvärldsspaning
- ÖP-beredningens förslag till målbilder för ÖP läggs fram i kommunfullmäktige

2013

- KF-beslutade målbilder för ÖP används som underlag för medborgardialog (3) i Gråbokontext
- Sammanställning och analys av medborgardialog (3)
- Uppsamling och genomarbetning av det samlade materialet: Beredningens eget arbete och analyser, workshops med KF/KS samt medborgardialoger (1, 2 och 3)
- Hösten 2013: Slutförslag till strategisk planeringsinriktning gällande Gråbo - Gråbofördjupning av målbilder för ÖP. Behandling i KF och KS

2014

6 Bilaga 1

Sammanställning av synpunkter på "Klotterplanket" samt svar på frågan om "vad man saknar"

Kategori	Synpunkt	Frekvens
Belysning	Belysning längs banvallen	1
Belysning	Belysning mellan Gråbo och Sjövik	1
Belysning	Belysning längs vägar, även i Hjällsnäs	1
Belysning	Mer och bättre belysning	2
Belysning	Mer belysning i Stannum	1
Framkomlighet	Cykelbana till badplatsen vid Mjörn	3
Framkomlighet	Bättre cykelvägar	1
Framkomlighet	Gångbana mellan kyrkan och Olofstorp	1
Framkomlighet	Gångbana från Gråbo till kyrkan	3
Framkomlighet	Mer markerade gång- och cykelbanor	1
Framkomlighet	Cykelbanor till kyrkan	2
Framkomlighet	Bättre tillgänglighet för funktionsnedsatta	1
Framkomlighet	Elljusspår	1
Framkomlighet	Asfaltering av vägen till båthamnen och badplatsen	1
Framkomlighet	Bredare infart på baksidan av Netto och Konsum	1
Framkomlighet	Gång- och cykelbana från rondell mot centrum och väg 190 mot Annekärr	1
Framkomlighet	Anslutningsvägar till banvallen	1
Gratis sophämtning	Gratis sophämtning	1
Kollektivtrafik	Snabbtåg mellan Göteborg och Gråbo	1
Kollektivtrafik	Utökad kollektivtrafik	3
Kollektivtrafik	Gratis eller billigare kollektivtrafik	4
Kollektivtrafik	Båt Gråbo-Sjövik-Alingsås	3
Turism och fritidssatsning	Större kultursatsning	1
Turism och fritidssatsning	Turismsatsning (inkl. övernattnings, camping, kanothuthyrning)	4
Turism och fritidssatsning	Satsning på Hjällsnäsviken	1
Turism och fritidssatsning	Husbilsparkering	1
Upprustning och finare miljö	Trädplanteringar längs Stenkullenvägen	1
Upprustning och finare miljö	Uppfräschning av industriområdet	2
Upprustning och finare miljö	Vackrare miljö	2
Upprustning och finare miljö	Upprustning av torget	2
Upprustning och finare miljö	Attraktivt centrum	1
Upprustning och finare miljö	Nedgrävda elledningar	3
Upprustning och finare miljö	Underhåll på torget	3
Upprustning och finare miljö	Upprustning av torget	2
Upprustning och finare miljö	Mer växtlighet	1
Upprustning och finare miljö	Snyggare infarter till Gråbo	2
Upprustning och finare miljö	Göra något fint av elledningarna	2
Upprustning och finare miljö	Skräpplockning och papperskorgar	3
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Utbyggnad av torget med blandade lägenheter	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Bilparkeringar	4
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Tennisbana	2

Gråboberedningen

Utbud, anläggningar och aktiviteter	Flytbrygga/Badplattform vid badplatsen i Hjällsnäsviken	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Café vid Mjörn	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Lokaler för föredrag och dans	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Idrottshall med riktiga mått	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Simhall	6
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Återvinningscontainrar	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Äventyrsplats	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Bensinstation	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Post	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Bank	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Klätter- och parkourpark	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Animebutik	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Basketplan	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Fotbollsplan	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Större utbud för ungdomar	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Crossbana	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Köpcentrum	5
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Klädbutiker	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Streetfotbollsanläggning	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Freerunningpark	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Hundrast-/träningsplats	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Allaktivitetshus (bibliotek, musikskola, studiecirkel, ungdomsaktiviteter, café, innertorg)	3
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Gunga	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Sandlåda	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Gym	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Isbana	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Skejtpark	3
Utbud, anläggningar och aktiviteter	KomIn i Gråbo	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Kolonilottsområde med vackra små hus	1

Gråboredningen

Utbud, anläggningar och aktiviteter	Spelbutik	2
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Företagshotell för tjänsteföretag	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Tivoli	1
Utbud, anläggningar och aktiviteter	Restauranger	1
	Totalt	127